

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. v právní věci

žalobce: M. A.
bytem X

zastoupen Mgr. Jana Harcová, advokátka
sídlem Školní 601, 696 05 Milotice

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2024, č. j. MPSV-2024/32307-917,
sp. zn. SZ/MPSV-2023/216588-921,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2024, č. j. MPSV-2024/32307-917, sp. zn. SZ/MPSV-2023/216588-921, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši **3 900 Kč**, a to ve lhůtě 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobce Mgr. Jany Harcové, advokátky, sídlem Školní 601, 696 05 Milotice.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včasně podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) napadl žalobce shora uvedené rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2024, č. j. MPSV-2024/32307-

917, sp. zn. SZ/MPSV-2023/216588-921 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně (dále jen „prvostupňový orgán“ či „správní orgán I. stupně“) ze dne 28. 8. 2023, č. j. 35813/2023/HOD, sp. zn. UP/28462/2016/SS (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ či „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím rozhodl správní orgán I. stupně ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), tak, že žalobci snížil příspěvek na péči z 19 200 Kč na 4 400 Kč měsíčně od měsíce září 2023. Prvostupňové rozhodnutí přitom vycházelo z posudkového hodnocení lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Hodonín (dále jen „OSSZ“) ze dne 9. 8. 2023, dle něhož žalobce potřebuje z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc, dohled či péči jiné fyzické osoby při zvládání celkem šesti základních životních potřeb, a to *mobility, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby, osobních aktivit a péče o domácnost*. Jedná se tak o osobu starší 18 let věku, která se dle § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), neboť dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav zapříčiňuje neschopnost zvládat pět nebo šest základních životních potřeb.

II. Napadené rozhodnutí

3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný zrekapituloval dosavadní průběh správního řízení a obsah spisové dokumentace. Poté se zabýval zákonností a správností prvostupňového rozhodnutí.
4. S ohledem na odvolací námitky nechal žalovaný zdravotní stav žalobce opětovně přezkoumat Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Brno (dále jen „PK MPSV“ či „komise“). Ta přitom ve svém **posudku ze dne 12. 12. 2023** dospěla ve shodě s posudkovým lékařem OSSZ k závěru, že žalobce byl k datu vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně osobou starší 18 let věku, již je nezbytné považovat za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Žalobce totiž v důsledku svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu sám bez pomoci jiné fyzické osoby nezvládá pět či šest základních životních potřeb – *mobilitu, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, výkon fyziologické potřeby, osobní aktivity a péči o domácnost*. Neexistuje objektivní medicínský důvod, pro který by žalobce nebyl schopen zvládat ostatní základní životní potřeby samostatně v přijatelném standardu. Dle závěrů PK MPSV lze v případě žalobce v budoucnu očekávat další pozvolné zhoršování zdravotního stavu.
5. Při svém posouzení PK MPSV vycházela nejen z podkladové dokumentace (tvořené spisovou dokumentací žalovaného a OSSZ Hodonín), ale též ze zdravotnické dokumentace sestávající vedle nálezu praktické lékařky i z řady odborných lékařských nálezů (zejm. z oblasti neurochirurgie, ortopedie a revmatologie). Dále PK MPSV vzala při hodnocení funkčních dopadů postižení na schopnost žalobce zvládat jednotlivé životní potřeby v úvahu i množství dodatečně doložených podkladů, které žalobce předložil k odvolání a následně i samotnému jednání komise. Veškerou dostupnou dokumentaci komise řádně prostudovala a zhodnotila v kontextu závěrů sociálního šetření, a to bez vyšetření žalobce.

6. Z posudkového hodnocení plyne, že žalobce trpí vícero zdravotními obtížemi. V popředí jeho obtíží je zejména stav po polytraumatu (dopravní nehodě) ze dne 16. 4. 2012. PK MPSV zjistila, že žalobce utrpěl subarachnoidální krvácení do mozku, jakož i kompresivní zlomeninu hrudních obratlů Th11 a Th12 či kontuzi hrudníku. U žalobce v důsledku dopravní nehody došlo též ke zlomenině pravé lopatky, distorzi krku, klinicky lehké paraparéze dolních končetin, poruše cití trupu, akrální parestézii rukou či střednímu omezení motorických funkcí podle Barthelova testu 60-75 bodů, základní 70 bodů. Současně PK MPSV v případě žalobce konstatovala žádné či malé omezení kognitivních funkcí dle Barthelova testu 70-90 bodů.
7. Na základě předložených lékařských zpráv komise shledala, že žalobce je orientován místem, časem, osobou i situací a je přiměřeného chování i komunikace. U žalobce též není popisována porucha intelektu a paměti a není u něj zjevněji narušena orientace sluchem. Žalobce trpí inkontinencí moči i stolice III. stupně. Podle praktického lékaře zdravotní stav žalobce vykazuje slabost všech horních končetin (především pravostranných) a na dolních končetinách se u něj vyskytuje hypotrofie svalstva, gonartróza I. stupně vlevo, bolestivost a omezená hybnost. Žalobce je schopen samostatné pomalejší chůze, avšak je limitován v chůzi na delší vzdálenosti. Při chůzi na krátké vzdálenosti žalobce využívá francouzské hole, jinak používá invalidní vozík.
8. Na základě uvedených poznatků dospěla komise k závěru, že je žalobce na základě dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu značně omezen ve výkonu fyzicky náročnějších aktivit, což vede k nezvládnutí celkem šesti uznaných životních potřeb. U žalobce nelze prokázat závažnější duševní či smyslovou poruchu, která by mu bránila poznávat a rozeznávat zrakem nebo sluchem. Stejně tak u žalobce není možné prokázat ani poruchu duševních kompetencí s vlivem na zvládnutí jednotlivých životních potřeb.
9. PK MPSV neshledala medicínské důvody pro nezvládnutí dalších životních potřeb i přesto, že některé aktivity v jejich rámci žalobce vykonává složitěji či déle v porovnání se zdravou osobou. I tyto aktivity je totiž žalobce ve výsledku vždy schopen zvládnout samostatně bez pomoci jiné fyzické osoby. U jednotlivých aktivit neuznaných základních životních potřeb nelze prokázat, že by tyto nebylo možné zvládat zcela, anebo byly narušeny těžkým způsobem. Dle PK MPSV sice krátkodobější zhoršení zdravotního stavu může vést k přechodnému nezvládnutí některé neuznané aktivity, nicméně ani na základě toho nelze podle platných právních předpisů označit takovou aktivitu za nezvládanou. Zvládnutí jednotlivých aktivit PK MPSV posuzovala ve vztahu k přirozenému sociálnímu prostředí žalobce s přihlédnutím k relevantním facilitátorům.
10. Na základě posudkového hodnocení PK MPSV žalovaný v napadeném rozhodnutí vypořádal námitky směřující vůči nesprávnému posouzení zdravotního stavu a stupně závislosti. Žalovaný považuje posudek PK MPSV za komplexní, objektivní a dostatečně přesvědčivý. Z posudku je zřetelné, z čeho komise vycházela, i jak zjištěné skutečnosti hodnotila. Předmětný posudek byl vypracován komisí v řádném složení a obsahuje odůvodnění míry závislosti žalobce. Absence osobního vyšetření posuzované osoby bez dalšího nemá na přesvědčivost posudku vliv.
11. Jelikož bylo v rámci odvolacího řízení prokázáno, že je žalobce závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), žalovaný odvolání žalobce zamítl a prvostupňové rozhodnutí jako zákonné a správné potvrdil.

III. Žaloba

12. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného v plném rozsahu, jelikož v řízení předcházejícím jeho vydání správní orgány postupovaly v rozporu se zákonem. Žalobce zdůraznil, že nebyl ze strany posudkového lékaře OSSZ ani komise osobně vyšetřen. PK MPSV pochybila, jestliže zdravotní stav žalobce posoudila jen na základě předložených lékařských zpráv, aniž by lékaři s žalobcem osobně hovořili a shledli jeho aktuální stav.
13. Žalobce namítal, že není schopen v běžném každodenním životě samostatně zvládat jednotlivé hodnocené aktivity v rámci základních potřeb *komunikace, stravování a péče o zdraví*, což potvrdilo též provedené sociální šetření. Zdůraznil, že se pohybuje na invalidním vozíku a nutně vyžaduje pomoc jiné osoby při servírování stravy a jejím přemísťování. I když se stravuje na lůžku, stravu si sám nenaporcuje a potřebuje pomoc při vstávání a usedání. Žalobce není schopen delší dobu stát, neboť mu hrozí riziko pádu, a aktuálně ujde již jen pár kroků. Konečně potřebuje pomoc a asistenci též při péči o zdraví, provádění ošetření a jiných léčebných postupů a podávání léků.
14. Současný posudek komise ani prvoinstanční posudek lékaře OSSZ nijak neodůvodňují závěr, v čem se měl zdravotní stav žalobce zlepšit oproti dřívějším posouzením, kdy byly žalobci jako nevládané uznány rovněž potřeby *komunikace, stravování a péče o zdraví*. Zdravotní stav žalobce je i nadále velmi nepříznivý s prognózou postupného zhoršování. Třebaže o dalším zhoršování zdravotního stavu v budoucnu hovoří obě posudková hodnocení, posudkový lékař i PK MPSV přistoupili k razantnímu snížení míry závislosti žalobce, aniž by objasnili konkrétní důvody, jež je k tomuto postupu vedly.
15. Pro shora uvedené nedostatky žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí, jakož i rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Současně požádal nahradit náklady soudního řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

16. V rámci **vyjádření** ze dne 20. 5. 2024 žalovaný uvedl, že při rozhodování postupoval v souladu s právními předpisy a své závěry odůvodnil s odkazem na zjištěný zdravotní stav žalobce. PK MPSV přitom zhodnotila zdravotní stav žalobce komplexně a při hodnocení funkčních dopadů jeho postižení vycházela ze všech doložených lékařských zpráv i závěrů sociálního šetření. Dle žalovaného byl nárok žalobce posouzen řádně a z posudku je zřejmé, že se PK MPSV zabývala veškerými relevantními námitkami a důkazními návrhy žalobce.
17. Účast posuzované osoby při jednání PK MPSV není náležitostí příslušného jednání a nezakládá vadu přijatého posudkového závěru za situace, kdy PK MPSV vycházela z kompletní zdravotní dokumentace. Tak tomu bylo i v nyní posuzované věci, protože osobní účast žalobce při jednání komise nebyla nutná. Žalovaný má žalobu za nedůvodnou a navrhl její zamítnutí.
18. V **replíce** ze dne 7. 8. 2024 žalobce setrval na své dosavadní argumentaci. Jelikož v jeho případě došlo k výrazné změně v posouzení zdravotního stavu a jeho důsledků, měl být žalobce lékaři osobně shlednut a vyšetřen. Doposud nebylo uspokojivě vysvětleno, jak je možné, že navzdory nezměněnému zdravotnímu stavu došlo ke snížení stupně závislosti žalobce o dva stupně, a to dokonce trvale. Za poslední roky se zdravotní stav žalobce zhoršil a žalobce tak není schopen vykonávat běžné činnosti v oblastech, které by dle názoru žalovaného zvládat měl.

V. Posouzení věci krajským soudem

19. Krajský soud předně posoudil splnění podmínek řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána ve lhůtě podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
20. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. přezkoumal soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu krajský soud vycházel ze správního spisu předloženého žalovaným.
21. Soud ve věci rozhodl ve smyslu § 51 odst. 1 ve spojení s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.
22. Po řádném posouzení žalobních námitek krajský soud shledal, že žaloba **je důvodná**.
23. Úvodem právního posouzení věci považuje zdejší soud za vhodné ve stručnosti připomenout právní úpravu poskytování příspěvku na péči a její výklad v judikatuře správních soudů.
24. Platná právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v zákoně o sociálních službách a vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb. (dále jen „prováděcí vyhláška“). Východiskem je samotný pojem závislost (§ 8 zákona o sociálních službách), jehož význam je utvářen skrze konstrukci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Ten potom § 3 písm. c) zákona o sociálních službách definuje jako zdravotní stav, který dle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb.
25. Aktuální právní úprava rozlišuje pro účely poskytování příspěvku na péči čtyři stupně závislosti, přičemž kritériem pro hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i pro zařazení do jednotlivých kategorií, je posuzování zvládání celkem 10 základních životních potřeb vymezených v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Jedná se o tyto potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. U osob do 18 let věku potom dle § 9 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že se schopnost zvládat základní životní potřebu péče o domácnost nehodnotí.
26. Bližší vymezení životních potřeb rozhodných pro stanovení stupně závislosti na pomoci jiných osob lze nalézt v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce. Podle § 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky se při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby posuzuje, *zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.* Podle § 2a citované vyhlášky přitom platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze základních životních potřeb závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačí, pokud taková osoba nezvládá být jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce.

27. Dle § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky platí: „*Za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*“
28. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách vychází správní orgán I. stupně při posuzování stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby pro účely přiznání příspěvku na péči ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, příp. z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Z těchto podkladů je povinen vycházet taktéž odvolací správní orgán (srov. k tomu např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 4 Ads 50/2009-63, či ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 63/2013-46; veškerá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).
29. Správní řízení ve věci příspěvku na péči se potom vyznačuje tím, že rozhodující důkaz zde představuje odborný posudek zdravotního stavu a závislosti žadatele na pomoci jiné osoby. Povahou daného posudku a na něj kladenými požadavky se již mnohokrát ve své rozhodovací činnosti zabýval Nejvyšší správní soud, který konstatoval, že se sice jedná o tzv. povinný důkaz, avšak nikoli o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Posudek tak podléhá procesu hodnocení správního orgánu jako každý běžný důkaz a jeho správnost není nijak presumována. Ustálená judikatura správních soudů v případě posudku trvá na zachování požadavku úplnosti a přesvědčivosti (viz zde např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104, či ze dne 18. 3. 2010, č. j. 6 Ads 143/2009-50), který vychází z premisy, že v posudcích vyslovené odborné (medicínské) závěry nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů ani soudů, neboť tyto k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014-24).
30. V řízeních o žalobách proti rozhodnutím zakládajících se na odborném posouzení zdravotního stavu tak správní soudy podrobují posudková hodnocení jen testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013-34, ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37, ze dne 26. 3. 2015, č. j. 4 Ads 263/2014-60, či ze dne 15. 4. 2015, č. j. 6 Ads 217/2014-23). Aby přitom bylo možné posudek hodnotit jako jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je potřeba, aby se příslušný posudkový orgán vypořádal s veškerými relevantními podklady a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28).
31. Současně v souladu se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, platí, že pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že

posuzovaná osoba některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sama a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a příslušné orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento svůj závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.

32. V projednávané věci brojil žalobce proti napadanému rozhodnutí z důvodu věcné nesprávnosti posouzení odborné otázky stupně závislosti na péči či dohledu jiné fyzické osoby. Tento závěr žalovaného se opírá zejména o posudek PK MPSV ze dne 12. 12. 2023, který žalobce považuje za nesprávný, neboť nereflektuje jeho skutečný (resp. aktuální) zdravotní stav. Zdejší soud tak v rozsahu žalobních námitek posuzoval, jestli citovaný posudek obстоjí z hlediska požadavku přesvědčivosti, resp. zda lze posudek považovat za natolik kvalitní, aby z něho mohl žalovaný při opětovném posouzení nároku žalobce na příspěvek na péči vycházet.
33. Žalobce v žalobě předestřel v podstatě dvojí argumentaci, proč z jeho pohledu nelze na shora citovaný posudek PK MPSV nahlížet jako na dostatečně objektivní a přesvědčivý. V první řadě namítal, že jej komise (stejně jako posudkový lékař OSSZ) nepřizvali ke svému jednání, v rámci nějž by jej osobně shlédli a vyšetřili. Hodnocení zdravotního stavu pouze na základě listinných podkladů založených ve správním spisu vnímá žalobce jako nedostatečné a neadekvátní situaci, jelikož tímto způsobem si posudkový lékař ani komise nemohli učinit věrohodný obraz o jeho zdravotním stavu a stupni závislosti na pomoci jiné osoby.
34. Pokud se týče namítané nepřítomnosti žalobce u jednání PK MPSV zdejší soud s přihlédnutím k ustálené judikatuře správních soudů týkající se této problematiky konstatuje, že osobní účast posuzované osoby při jednání PK MPSV ani její bezprostřední vyšetření komisí obecně nejsou ze zákona nezbytné a nezakládají vadu přijatých posudkových závěrů. Např. v rozsudku ze dne 8. 11. 2018, č. j. 10 Ads 248/2017-61, Nejvyšší správní soud vyjádřil právní názor, že úkolem posudkových lékařů ani PK MPSV primárně není vyšetřování posuzovaných osob, ale pouze posudkové zhodnocení nálezů klinických lékařů, jež jsou pro vypracování posudku podkladem. Lékař či PK MPSV sice mohou v případě pochybností o průkaznosti některých nálezů provést orientační vyšetření posuzované osoby při vlastním jednání, není to však zákonem předepsáno a případné závažné pochybnosti o zdravotním stavu by musely být řešeny vysláním posuzované osoby k vyšetření na některé z odborných klinických pracovišť (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2017, č. j. 3 Ads 254/2016-64, či ze dne 15. 8. 2018, č. j. 3 Ads 212/2017-25).
35. Konečně závěr o fakultativní povaze vyšetření posuzované osoby při jednání posudkového orgánu vyplývá z platné právní úpravy, jelikož i zákon o sociálních službách počítá s vlastním osobním vyšetřením posuzujícím lékařem či PK MPSV jen jako s v úvahu připadající možností (srov. znění dikce ustanovení § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách). Dle judikaturou konstantně zastávaného názoru má přítom osobní účast posuzované osoby při jednání a její vlastní vyšetření příslušným posudkovým orgánem (dnes Institutem posuzování zdravotního stavu) místo především tehdy, pokud existují rozpory mezi posudkovým hodnocením a podkladovými materiály (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 6. 2017, č. j. 10 Ads 337/2016-33).

36. Krajský soud uvádí, že v nyní řešené věci komise vycházela z úplné podkladové a zdravotnické dokumentace čítající nemalé množství nálezů lékařů z různých oblastí odbornosti (vč. nálezů z ortopedie, neurologie či neurochirurgie). Současně měla komise v době hodnocení funkčních důsledků dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost žalobce zvládat jednotlivé základní životní potřeby k dispozici také materiály přiložené žalobcem k jeho odvolání, jakož i soubor (lékařských) podkladů dodaných žalobcem komisi na základě její předchozí výzvy ze dne 20. 10. 2023. PK MPSV veškeré podklady řádně prostudovala a jednoznačně deklarovala, že doložená podkladová a zdravotní dokumentace ve vzájemné kombinaci s poznatky vzešlými ze sociálního šetření dokumentuje zdravotní stav žalobce dostatečně a zjevně umožňuje přijetí posudkového závěru i bez osobní účasti a následného vyšetření žalobce při jednání komise.
37. Za této situace tudíž zdejší soud ve smyslu výše citované judikatury shledal, že nebylo nezbytně nutné provádět osobní vyšetření žalobce PK MPSV, neboť veškerá zdravotní omezení a jejich vliv na schopnost žalobce samostatně zvládat dílčí aktivity (činnosti) v rámci životních potřeb v dostatečném rozsahu vyplývaly již z listinné dokumentace poskytnuté k posudku. Z časového hlediska se přitom veškeré podklady krajskému soudu jeví jako přiměřeně aktuální a z věcného hlediska pokrývají veškerá žalobcem namítaná postižení a omezení. Na uvedeném závěru pak nemůže nic změnit ani skutečnost, pokud PK MPSV na základě podkladů přistoupila ke snížení stupně závislosti žalobce o celé dva stupně (ze IV. na II. stupeň). Závažnost zdravotního stavu žalobce, resp. druh a rozsah jeho postižení, totiž samy o sobě ještě potřebu osobního vyšetření při jednání komise neodůvodňují. Z těchto důvodů krajský soud námitce žalobce nepřisvědčil.
38. K opačnému závěru již ale zdejší soud dospěl stran námitky žalobce týkající se nedostatečného zdůvodnění současných posudkových závěrů komise ze dne 12. 12. 2023 ve vztahu k dřívějším posouzením zdravotního stavu, které zhodnotily žalobcův zdravotní stav rozdílně a z hlediska určení stupně závislosti dospěly k podstatně odlišným závěrům. Jak vyplývá ze správního spisu, příspěvek na péči byl žalobci přiznán ode dne 1. 4. 2016, a to nejprve v I. stupni závislosti na péči. Posudkem OSSZ ze dne 12. 1. 2017 byl následně uznán závislým ve III. stupni závislosti (nezvládal 7 základních životních potřeb) a následně posudkem OSSZ ze dne 18. 9. 2018 byl uznán dokonce závislým ve IV. stupni, neboť nezvládal devět základních životních potřeb (včetně komunikace, stravování a péče o zdraví). V posledně citovaném posudku se výslovně uvádí, že platnost posudku (do 30. 6. 2023) je omezena vzhledem k předpokládanému dalšímu posudkově významnému vývoji a charakteru onemocnění a ve vztahu k adaptaci na zdravotní postižení.
39. Z pohledu krajského soudu se jeví jako plně oprávněný požadavek žalobce, aby bylo zdůvodněno odlišné posudkové hodnocení základních životních potřeb komunikace, stravování a péče o zdraví ve vztahu k posudkům OSSZ ze dne 12. 1. 2017 a 11. 10. 2018. Pokud těmito posudky byl žalobce uznán osobou závislou nejprve ve stupni III. (středně těžká závislost) a následně ve stupni IV. (úplná závislost), avšak PK MPSV ve svém současném posudku ze dne 12. 12. 2023 dospěla k závěru o II. stupni závislosti, bylo její povinností tento svůj rozdílný závěr přesvědčivě odpovídajícím způsobem odůvodnit (viz zde rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, č. j. 1 Ads 32/2014-23). To ovšem PK MPSV neučinila, a ačkoliv se od dosavadních závěrů posudkového lékaře

OSSZ odchýlila, nijak nevysvětlila, proč žalobce v současné době již nesplňuje podmínky k tomu, aby mohl být i nadále považován za osobu závislou na pomoci jiné osoby ve IV. či III. stupni. Krajský soud zdůrazňuje, že komise byla povinna objasnit, v čem spočívá zlepšení či stabilizace zdravotního stavu žalobce při porovnání s obdobím, kdy pobíral příspěvek na péči z důvodu IV. stupně závislosti, případně jestli mu příspěvek v původní výši nebyl přiznán na základě posudkového omylu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 3 Ads 45/2008-46, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Ads 284/2014-32).

40. Po prostudování posudku PK MPSV ze dne 12. 12. 2023 zdejší soud uvádí, že tento neobsahuje žádnou zmínku o případné stabilizaci zdravotního stavu. Naopak PK MPSV zde hovoří o tom, že žalobcův zdravotní stav je a v budoucnu i nadále bude dlouhodobě nepříznivý s důvodným předpokladem dalšího pozvolného zhoršování. Právě tak z posudkového zhodnocení neplyne nic v tom směru, že by se snad žalobce na své postižení postupem času adaptoval natolik (např. v důsledku úspěšné rehabilitace), že by aktuálně zvládal výkon příslušných aktivit hodnocených v rámci jednotlivých základních životních potřeb o poznání lépe či snadněji (viz dikci § 2 odst. 1 větu druhou prováděcí vyhlášky). Obdobně pak v současném posudku PK MPSV (stejně jako i v prvoinstančním posudku lékaře OSSZ ze dne 9. 8. 2023) absentuje též jakákoli úvaha týkající se možného dřívějšího nadhodnocení funkčních důsledků žalobcova zdravotního stavu na jeho schopnost zvládat základní životní potřeby. Konečně tu chybí i argumentace případným posudkovým omylem ve vztahu k dřívějším závěrům posudkového lékaře OSSZ ze dne 6. 2. 2017 a 11. 10. 2018, jenž z funkčního hlediska posoudil zdravotní stav žalobce jako závažnější.
41. Za této situace proto zdejší soud konstatuje, že zdůvodnění PK MPSV k namítaným základním životním potřebám *komunikace, stravování a péče o zdraví*, které komise nově vyhodnotila ze strany žalobce jako zvládané, nelze vnímat jako dostatečně přesvědčivé. Pokud žalobce ve správním řízení konstantně poukazoval na to, že se jeho zdravotní stav od vypracování předchozího kontrolního posudku dne 11. 10. 2018, kterým byl uznán závislým ve IV. stupni, nezměnil (naopak mělo dojít k jeho zhoršení), nemůže obecně a blíže nijak nerozvinuté tvrzení PK MPSV, že žalobce veškeré dílčí aktivity v oblasti uvedených životních potřeb v současnosti již zvládá samostatně v míře odpovídající přijatelnému standardu (komise se ve svém posudku v podstatě omezila jen na výčet jednotlivých aktivit, u nichž vždy shodně uzavřela, že je žalobce zvládá), naplňovat požadavek přesvědčivosti tak, jak na něj tradičně nahlíží judikatura správních soudů (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Ads 262/2015-34).
42. Konečně na přesvědčivosti závěrů komise nepřidávají ani informace zjištěné při (současném) sociálním šetření provedeném dne 10. 7. 2023 v přirozeném sociálním prostředí (bytě) žalobce, z nichž k potřebě *komunikace* vyplývá, že žalobce nezvládá napsat ani krátký text a podepíše se pouze s obtížemi. Pochybnosti pak má zdejší soud taktéž z hlediska zvládání potřeby *stravování*, neboť podle sociálního šetření žalobci veškerou stravu chystá a podává pečující osoba. Žalobce si sám nedokáže stravu připravit, podat ani si ji vytáhnout z lednice. Žalobce sám nepřemístí talíř s jídlem či hrnek s nápojem a stravu si nedokáže bez pomoci naporcovat a má potíže při polykání. Rovněž i při dodržování pitného režimu žalobce nutně vyžaduje pomoc druhé osoby. V neposlední řadě odporují závěrům PK MPSV výsledky sociálního šetření ohledně *péče o zdraví*, jelikož i léky chystá žalobci pečující osoba, která je při každém užití vloží

žalobci do ruky či podá na lžičce a současně mu podá nápoj na jejich zapití. Vedle toho bylo zjištěno, že žalobce nutně vyžaduje pomoc druhé osoby i při oblékání korzetu, aplikaci náplastí proti bolesti a dalších preventivních a lékařských postupech. Třebaže sociální šetření zjevně nekoresponduje s přijatými posudkovými závěry, komise se vůči jeho výsledkům nijak nevymezila a neposkytla žádné vysvětlení, jak se s nimi ve svém posudku vypořádala.

43. Jelikož PK MPSV skutečně dostatečně nevysvětlila, proč přistoupila ke snížení stupně závislosti žalobce o dva stupně a v rozsahu zvládání základních životních potřeb *komunikace, stravování a péče o zdraví* neposkytla adekvátní a přesvědčivé zdůvodnění, vyhodnotil krajský soud námitku žalobce jako důvodnou.

VI. Závěr a náklady řízení

44. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný při posuzování stupně závislosti žalobce na pomoci, péči či dohledu jiné fyzické osoby a rozhodování o nároku příspěvku na péči vycházel v rozsahu základních životních potřeb *komunikace, stravování a péče o zdraví* z nedostatečně odůvodněného posudku PK MPSV ze dne 12. 12. 2023, což v konečném důsledku mohlo ovlivnit správnost celkového posouzení stupně závislosti žalobce. Z těchto důvodů proto krajský soud rozhodl o žalobě tak, že napadené rozhodnutí bez jednání zrušil pro vady řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.).
45. V dalším řízení musí žalovaný doplnit posudkové závěry v tom směru, aby z nich jednoznačně vyplynulo, v čem konkrétně se měl zdravotní stav žalobce zlepšit, aby nyní bylo možné žalobce považovat za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), která samostatně nezvládá výkon pouze šesti základních životních potřeb. Krajský soud přitom ponechává žalovanému na zvážení, jestli se uchýlí k vyhotovení doplňujícího posudku, anebo přistoupí k vyhotovení srovnávacího posudku jinou PK MPSV, která by současný vliv postižení žalobce na jeho schopnost zvládat jednotlivé životní potřeby přesvědčivě vysvětlila. S ohledem na okolnosti souzené věci pak považuje krajský soud za vhodné, aby byl žalobce k jednání PK MPSV pozván a posudkovými lékaři osobně vyšetřen.
46. O nákladech řízení krajský soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V souzené věci byl žalobce ve věci úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci vznikly náklady v souvislosti se zastoupením advokátkou, která má nárok na odměnu za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby a repliky) v sazbě po 1 000 Kč podle § 7, § 9 odst. 2 ve spojení s odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024. Rovněž jí přísluší tři režijní paušály po 300 Kč (viz § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že zástupkyně žalobce není plátkyní DPH, nenavyšoval soud odměnu za zastupování o částku připadající na tuto daň. Celkově je tedy žalovaný povinen uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 3 900 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozsudku (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává přímo u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 18. února 2025

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce